

กลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา

Strategies to Develop the Nursing Students' Identity in Nursing Students in Boromarajonani College of Nursing, Songkhla

กิตติพร เนาว์สุวรรณ* ปฐมามาต โชติบั่น และธิดารัตน์ สิงห์ศรี
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา

Kittiporn Nawsuwan* Pattamamas Chotibun and Tidarat Singsri
Boromarajonani College of Nursing, Songkhla

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ และศึกษาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา กลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ 9 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงเนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมของกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ โดยการจัดกลุ่ม สนทนาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้แก่ อาจารย์พยาบาล ครูพี่เลี้ยงจากแหล่งฝึกและตัวแทนสโมสร นักศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูล กับนักศึกษา จำนวน 40 คน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ได้ค่าความเที่ยง สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่ (t - test) ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา มี 15 กลวิธี ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของนักศึกษา 2) การจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก 3) การเป็นแบบอย่างที่ดี 4) การมอบหมายงานวิธีการศึกษาผู้ป่วยเฉพาะราย (Case Study) 5) การสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) อุปกรณ์กีฬา และดนตรี 6) การจัดห้องฝึกปฏิบัติทักษะการพยาบาลเสมือนจริง 7) การจัดสวนหย่อม เพื่อผ่อนคลาย 8) การทำกิจกรรมเพื่อผ่อนคลาย 9) การดูงานนอกสถานที่ 10) การเขียนสะท้อนความรู้สึก 11) การเชิดหุ่นนักศึกษาต้นแบบ 12) การจัดแข่งขันทางวิชาการ 13) การเรียนรู้ความต่างทางวัฒนธรรม 14) การจัดกิจกรรมครอบครัวคุณธรรม 15) การปรับปรุงกฎระเบียบนักศึกษา ทั้งนี้พบว่า ทั้ง 15 กลวิธี มีความเหมาะสมต่อการนำไปปฏิบัติ และกลวิธีย่อย 30 ข้อจาก 45 ข้อ มีความเป็นไปได้สู่การนำไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ: กลวิธีการพัฒนา อัตลักษณ์ นักศึกษาพยาบาล

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
e-mail: jock2667@gmail.com

Abstract

This research used a mixed-method approach and aimed to: 1) explore strategies in order to develop a positive nursing student's identity and self-image in nursing students in the Boromarajonani College of Nursing, Songkhla, 2) study the appropriateness and feasibility of implementing these strategies at a larger scale. The research was divided into three stages. Firstly, conceiving several strategies in order to develop a positive nursing student's self-image (in-depth interviews of the student club were conducted and content analysis was used). Secondly, a discussion group among nine experts was held, focusing on appropriate strategies to adopt in order to build a strong positive nursing student's identity. Thirdly, a feasibility study on implementing these strategies was conducted among 40 nursing students. Its reliability was examined. The Cronbach's Alpha coefficient was equal to 0.93. Data were analyzed by using t – test. Results revealed the following; There were 15 strategies to develop a positive identity of nursing students, including: 1) students' participation, 2) running activities with other institutions, 3) being a role model of nurse instructors and mentors, 4) case study assignment, 5) Information Technology, sport and music equipment support, 6) creating a virtual classroom for nursing skill training, 7) providing a recreation park in the nursing school, 8) setting activities for relaxation, 9) running a field trip study, 10) reflection practice, 11) honoring good students, 12) conducting academic competition, 13) learning cross cultural activities, 14) creating a family activity for sustainable morality, and 15) improving students' regulations. Experts confirmed the appropriateness of all these strategies. The nursing students rated the feasibility of those strategies. We found that 30 of 43 sub-strategies could be applied to develop a positive identity of nursing students (statistical significance at a level of 0.001).

Keywords: Strategies to Develop, Identity, Nursing Student

บทนำ

ในวิชาชีพพยาบาล อัตลักษณ์มีความสำคัญต่อความมั่นคงของวิชาชีพ ตั้งแต่การเป็นนักศึกษาพยาบาล การมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นจะทำให้เป็นที่รู้จัก ได้รับการสนับสนุนร่วมมือ และไว้วางใจจากผู้รับบริการ ทั้งนี้ นอกจากอัตลักษณ์ของวิชาชีพพยาบาลแล้ว พยาบาลต้องมีอัตลักษณ์เฉพาะตนนอกจากแบบฟอร์มเครื่องแต่งกาย การสวมหมวก หรือการใช้คำพูดแทนว่า “นางฟ้าผู้ปราณี” (Angel of Mercy) ซึ่งเป็นที่รู้จักดีแล้วพยาบาลจำเป็นต้องมีอัตลักษณ์ที่แสดงความเป็นตัวตนหรือความโดดเด่นจากวิชาชีพอื่น (Chitty & Black, 2011)

ผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ระบบการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลจะเน้นการถ่ายทอดความรู้เชิงเนื้อหา การวัดและประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิต พัฒนาการเรียนรู้ค่อนข้างน้อยมาก นิสิตขาดทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา วางแผนการทำงานตลอดจนขาดทักษะทางสังคมและคุณธรรมจริยธรรมหลังสำเร็จการศึกษา (Ministry of Education, 2010) จากการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษารอบสาม (พ.ศ.2554 - 2558) สถาบันการศึกษาทุกระดับได้มีการพัฒนาอัตลักษณ์ของสถาบันอย่างชัดเจนตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด เช่นเดียวกับวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ซึ่งเป็นสถาบันศึกษาพยาบาล เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตพยาบาลให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตรงตามความต้องการของสถาบันและสังคม (The Office for National Education Standards and Quality Assessment, 2011) ภายใต้อัตลักษณ์ “การให้บริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์” ประกอบด้วย จิตบริการ (Service Mind) การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking) และการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ (Participation) (Praboromarajchanok Institute of Health Workforce Development, 2013) ทั้งนี้วิทยาลัยได้ดำเนินการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การบูรณาการในรายวิชาการศึกษาทั่วไป การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยให้นักศึกษาได้ฝึกทดลองในชุมชนในชั้นปีที่ 1 การร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภายนอก สโมสรนักศึกษา ชมรม และการจัดกิจกรรมครอบครัวคุณธรรม

ทั้งนี้ ผลการพัฒนานักศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา พบว่า นักศึกษามีอัตลักษณ์ด้านการคิดเชิงวิเคราะห์ในประเด็นทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ และอัตลักษณ์ด้านจิตบริการในประเด็นคุณภาพการบริการแบบองค์รวม มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.51 และ $\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.43) ตามลำดับ (Nawsuwan, Chotibun & Singsri, 2015) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ต้องดำเนินการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาลอย่างเป็นระบบและมีรูปธรรม สอดคล้องกับ Nawsuwan (2015) ได้ศึกษากลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า กลวิธีควรเน้นการบูรณาการกับทุกพันธกิจภายใต้การมีส่วนร่วม การจัดทำแผนปฏิบัติ (Road Map) การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา การฝึกทักษะสะท้อนคิด มีข้อเสนอแนะให้ศึกษากลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ในทัศนะของนักศึกษาพยาบาลตลอดจนการพัฒนาให้สถาบันการศึกษามีการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีวัฒนธรรมการบริการที่ดี และมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (Rojanavichain, Rojanavichain, Pavarajarn & Pieanratpimol, 2003)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจกำหนดนโยบายและทิศทางการบริหารการศึกษา วางแผนกลยุทธ์สู่การบริหารงานตามพันธกิจหลัก การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการพัฒนากิจการนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา
2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา
3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

อัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา หมายถึง ผลที่เกิดกับนักศึกษาพยาบาลในรูปของบุคลิกลักษณะที่แสดงออกมาเป็นลักษณะเฉพาะของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ต่อการให้บริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์แก่ผู้รับบริการภายใต้กระบวนการหรือกลวิธีการพัฒนาของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา โดยการกำหนดอัตลักษณ์จากสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านจิตบริการ ด้านการคิดเชิงวิเคราะห์ และด้านการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ

จิตบริการ หมายถึง การให้บริการที่เป็นมิตร มีความรักความเมตตา ใส่ใจในความทุกข์ที่เป็นปัญหาของผู้รับบริการ สามารถแก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ ด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการโดยไม่เลือกปฏิบัติ

การคิดเชิงวิเคราะห์ หมายถึง กระบวนการคิดเชิงลึก ที่ต้องใช้ความสามารถในการทำความเข้าใจ การตีความ การใช้ความรู้ประสบการณ์ การสังเกต เพื่อระบุปัญหา จำแนกแยกแยะองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็น ส่วน ๆ จัดหมวดหมู่ และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น โดยอยู่บนฐานของการมีข้อมูลที่หลากหลาย เป็นจริงเพื่อนำมาสู่การแก้ปัญหาตามความต้องการที่แท้จริง

การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ หมายถึง การร่วมรับรู้ ตัดสินใจเลือกการให้บริการที่เหมาะสมตามความต้องการและบริบทของผู้รับบริการโดยการวางแผนร่วมกันระหว่างพยาบาลกับผู้รับบริการ เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และพึ่งตนเองได้

ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ในลักษณะของวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นำตามด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งใช้แนวคิดรูปแบบระบบสังคมสำหรับสถานศึกษา (Social – System Model for School) ของ

ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2013) มาเป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลกับตัวแทนนักศึกษาที่ปฏิบัติงานในสโมสรนักศึกษา ชมรม และแต่ละชั้นปี โดยลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีข้อคำถาม 2 ข้อ ได้แก่ 1) การบริหารปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) ได้แก่ นโยบาย/วิสัยทัศน์/พันธกิจ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เทคโนโลยีและสิ่งสนับสนุน การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศของวิทยาลัย และด้านกระบวนการ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างการรู้คิด/การสร้างแรงจูงใจ และวัฒนธรรมองค์กร และ 2) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ทั้งนี้เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาจากมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ผ่านการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out) กับกลุ่มที่เหมือนกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิธีการสัมภาษณ์ใช้แบบปฏิสัมพันธ์ (Interaction Interview) ไม่ถามขึ้นนำ เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุดและลึกที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้จากตัวแทนนักศึกษา ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลที่ทำงานในสโมสรนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ปีการศึกษา 2557 ประกอบด้วยนายกสโมสรนักศึกษา 2 คน อุปนายกสโมสรนักศึกษา 3 คน ประธานชั้นปี 4 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วจึงนำมาสรุปประเด็นและนำเสนอข้อมูลแบบพรรณาวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการตรวจสอบความเหมาะสมของกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ ผู้วิจัยนำประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาสรุปประเด็น ได้กลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล 15 กลวิธี แล้วจึงจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) เพื่อหาความเหมาะสมของกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาในวิทยาลัย ประกอบด้วยรองผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานักศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษา และอาจารย์ในงานกิจการนักศึกษา จำนวน 3 คน นายกสโมสรนักศึกษาและอุปนายกสโมสรนักศึกษาปีการศึกษา 2556 จำนวน 3 คน อาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลาและครูพี่เลี้ยงจากแหล่งฝึก จำนวน 3 คน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ผู้วิจัยนำประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 15 กลวิธี มาพัฒนาเป็นเครื่องมือวิจัยเพื่อใช้ตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวนทั้งสิ้น 43 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จาก 1- 5 คะแนน หมายถึง กลวิธีนั้นมีความเป็นไปได้สู่การปฏิบัติน้อยที่สุด ถึง มากที่สุด ตามลำดับ โดยผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจาก

ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .93

สำหรับประชากรที่ใช้ คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรชั้นปี 1-4 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนิสงขลา จำนวน 432 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power กำหนดค่า Slope H_1 เท่ากับ 0.5 ค่าความคลาดเคลื่อน (Alpha) เท่ากับ 0.05 และค่า Power เท่ากับ 0.95 ได้กลุ่มตัวอย่าง 34 คน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลแต่ละชั้นปี ผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 40 คน เก็บชั้นปีละ 10 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีหิบบิลลากแบบไม่คืน จากการกำหนดสัดส่วนแต่ละชั้นปี การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ย (Mean) ของกลวิธีที่ได้แต่ละข้อกับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\mu \geq 3.50$) ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวได้มาจากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างแล้วทำการแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Reference) (Nawsuwan, 2015) ด้วยสถิติที (One Sample t - test) ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์แบ่งช่วงค่าเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ (Wongrattana, 2010) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายความว่า	กลวิธีมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายความว่า	กลวิธีมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายความว่า	กลวิธีมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายความว่า	กลวิธีมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายความว่า	กลวิธีมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติมากที่สุด

โดยก่อนทดสอบด้วยสถิติค่าที (t-test) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบการแจกแจงของข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบ Shapiro -Wilk Test พบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ ($p = 0.083$)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษากลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนิ สงขลา ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนิ สงขลา มี 15 กลวิธี ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของนักศึกษา 2) การจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก 3) การเป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์และครูพี่เลี้ยง 4) การมอบหมายงานวิธีการศึกษาผู้ป่วยเฉพาะราย (Case Study) 5) การสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศ อุปกรณ์กีฬา และดนตรี 6) การจัดห้องฝึกปฏิบัติทักษะการพยาบาลให้เสมือนหอผู้ป่วยจริง 7) การจัดสวนหย่อมเพื่อการผ่อนคลาย 8) การทำกิจกรรมเพื่อผ่อนคลาย 9) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ 10) การเขียนสะท้อนความรู้สึก 11) การเชิดชูนักศึกษาต้นแบบ 12) การจัดกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ 13) การเรียนรู้ความต่างทางวัฒนธรรม 14) การสร้างกิจกรรมครอบครัวคุณธรรมให้ยั่งยืน 15) การปรับปรุงกฎระเบียบนักศึกษา โดยสรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในแต่ละประเด็นได้ดังนี้

1. การบริหารปัจจัยนำเข้า (Input)

1.1 นโยบาย/วิสัยทัศน์/ พันธกิจ

ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า กลวิธีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา มีประเด็นสำคัญ คือ ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือข้อตกลง มีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนเข้าใจตรงกัน มีการสอดแทรกในรายวิชาและกิจกรรมนอกหลักสูตร ส่งเสริมการคิดอย่างเป็นระบบ และการสร้างสัมพันธภาพกับหน่วยงานภายนอก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ควรมีการสอบถามนักศึกษาทุกคนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายต่าง ๆ หรือข้อตกลงต่าง ๆ พิจารณาร่วมกันจะเป็นการดีที่สุด” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5)

“...วิทยาลัยควรมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานการศึกษา มอ. กระทรวงอื่นๆ ทำให้คส. สามารถมองโลกได้หลากหลายของหน่วยงานอื่นๆ อบจ./เทศบาล วิทยาลัยอยู่ในกรอบ ไม่เปิดโอกาส ให้นักศึกษาทำกิจกรรมกับหน่วยงานภายนอก มีกระบวนการหลายขั้นตอน ทำให้นักศึกษาไม่ย่ำแย่ในการ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9)

1.2 การพัฒนาทรัพยากรบุคคล

ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า กลวิธีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา มีประเด็นสำคัญ คือ การอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การเป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์และครูพี่เลี้ยง การส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์กันโดยการเข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวคุณธรรมของบุคลากรทุกคน การทำกิจกรรมบริการความรู้สู่ชุมชน การสอดแทรกในรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติ ส่งเสริมการวิเคราะห์สถานการณ์ขณะฝึกภาคปฏิบัติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...บุคลากรมีการอบรมในการพัฒนาการเรียนการสอนปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์และเกิดการปฏิบัติที่ถูกต้อง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

“...การที่จะให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์เราต้องเริ่มต้นภายในองค์กรก่อน ซึ่งวิทยาลัยเรา ทุกฝ่ายทุกคนมีภาระที่ต้องรับผิดชอบอย่างหนัก จึงทำให้ไม่มีเวลามาเจอกัน มามีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกัน การจัดกิจกรรมที่ทุกคนได้มาเจอกัน เช่น ครอบครัวคุณธรรม แต่มีบุคลากรเข้าร่วมอย่างบางตา ทำให้บางครั้งกิจกรรมต้องยุติไป...” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

1.3 งบประมาณ เทคโนโลยีและสิ่งสนับสนุน

ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า กลวิธีการพัฒนางบประมาณ เทคโนโลยีและสิ่งสนับสนุนเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา มีประเด็นสำคัญ คือ การสนับสนุนงบประมาณเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบ Internet อุปกรณ์กีฬา เครื่องดนตรีอย่างทั่วถึงเพียงพอ มีระบบฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ลดขั้นตอนการขอของบประมาณที่ยุ่งยาก มีการประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์ผ่านสื่ออย่างทั่วถึง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...งบประมาณยังไม่ค่อยมีการสนับสนุนที่ดี ทำให้การทำงานของนักศึกษาที่มีการบริหารจัดการที่ลำบากและพัฒนาผลงานไม่ค่อยดีเท่าที่ควร เทคโนโลยี เช่นคอมพิวเตอร์บางเครื่องยังเสียใช้งานไม่ได้ เช่นห้องสมุด และที่ห้องพัก ระบบการทำงานซ้ำ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

“...งบประมาณน้อย ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกได้บ้าง พื้นที่ออกกำลังกาย ซ้อมกีฬา ไม่เพียงพอ ควรปรับพื้นที่ให้ใช้สอยประโยชน์ได้เต็มที่ ขาดอุปกรณ์สนับสนุน เช่น อุปกรณ์ดนตรี” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9)

1.4 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศของวิทยาลัย

ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า กลวิธีการพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศของวิทยาลัยเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา มีประเด็นสำคัญ คือ การจัดห้องฝึกปฏิบัติทักษะการพยาบาลให้เสมือนหอผู้ป่วยจริง จัดห้องเพื่อการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษา จัดสวนหย่อมเพื่อการผ่อนคลาย ปรับปรุงแก้ไขสาธารณูปโภคให้เพียงพอ ส่งเสริมการทำกิจกรรมเพื่อผ่อนคลาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...จัดสรรสถานที่สำหรับ Self Study (ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง) ให้มากยิ่งขึ้น ไม่จำเป็นต้องจัดเป็นห้อง อาจเป็นที่โล่ง ๆ กันฝนได้ ใกล้ชีวิตธรรมชาติ ผ่อนคลาย จัดสวนหย่อม เพื่อสร้างบรรยากาศไม่ตึงเครียด” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

“...มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำกิจกรรม ของนักศึกษา อาทิเช่น สนามหญ้า ลานกีฬา โต๊ะม้าหินอ่อนต่างๆ มีเพียงพอ เพราะสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการเกิดอัตลักษณ์ของนักศึกษา แต่มีส่วนที่ปรับปรุง เช่นด้านสาธารณูปโภค เช่น น้ำดื่ม น้ำใช้ ไฟที่แสงสว่างไม่เพียงพอในบางจุด การแก้ไขที่ล่าช้า ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของนักศึกษา” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

2. กระบวนการ (Process)

2.1 การจัดการเรียนการสอน

ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า กลวิธีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา มีประเด็นสำคัญคือ กำหนดอัตลักษณ์เป็นวัตถุประสงค์ในรายวิชา การฝึกวิเคราะห์สถานการณ์ ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม สอดแทรกในรายวิชาภาคทฤษฎีและการเขียนกรณีศึกษาผู้ป่วย (Case Study) เพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมให้ฝึกทักษะการพูด ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และยั่งยืน การเป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์ ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดเครื่องมืออุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการพยาบาลให้เพียงพอ และจัดหาสื่อการสอนที่สอดแทรกอัตลักษณ์ในรูปแบบวีดิทัศน์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ทฤษฎี ควรมี case study ให้ทำเพราะจะช่วยให้เราคิดวิเคราะห์ และจำรายละเอียดของโรคนั้น ๆ ได้ ตลอด และควรส่งเสริมให้มีการฝึกทักษะทางด้านการพูดมากขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

“...ควรมีการแทรกเนื้อหาในส่วนอัตลักษณ์ของนักศึกษาเข้าสู่การเรียนการสอนทุกวิชา เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดความตระหนักรู้ตนเองก่อน อาจจะมีการนำตัวอย่างวิดีโอเกี่ยวกับบุคคลตัวอย่างที่ปฏิบัติดีแล้วมาเปิดให้นักศึกษาดูเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5)

2.2 การส่งเสริมการเรียนรู้

ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า กลวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา มีประเด็นสำคัญ คือ การจัดบรรยายพิเศษ การศึกษาดูงาน และจัดกิจกรรมนอกสถานที่ จัดกิจกรรมบริการให้ความรู้สู่ชุมชน จัดกิจกรรมที่สอนน้อง การจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...การบรรยายพิเศษเกี่ยวกับการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และจัดให้ไปศึกษาดูงานสถานการณ์จริง เพื่อให้เห็นลักษณะงาน การบริการที่ดีและให้กลับมาเขียนวิเคราะห์ที่แตกต่างจากห้องเรียน” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

“...จัดกิจกรรมบริการให้ความรู้สู่ชุมชน อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เสริมศักยภาพของนักศึกษาเอง ได้ทำประโยชน์แก่ชุมชน ได้ทำให้เรียนรู้ชีวิตและเข้าใจชุมชน ช่วยต่อยอดการให้บริการของนักศึกษาอย่างเป็นองค์รวม” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

2.3 การสร้างการรู้คิด/การสร้างแรงจูงใจ

ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า กลวิธีการสร้างการรู้คิด/การสร้างแรงจูงใจเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา มีประเด็นสำคัญคือ การเขียนสะท้อนความรู้สึกขณะฝึกภาคปฏิบัติ การเก็บคะแนนเข้าร่วมกิจกรรมของวิทยาลัย สนับสนุนการดำเนินงานของชมรมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม การมอบเกียรติบัตรให้นักศึกษาที่มีอัตลักษณ์ของวิทยาลัย การสร้างนักศึกษาต้นแบบด้านอัตลักษณ์ การจัดกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ และจัดกิจกรรมสอนเสริมโดยนักศึกษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ควรให้นักศึกษาเขียนสะท้อนความรู้สึกของการฝึกงานในแต่ละสัปดาห์ เมื่อให้นักศึกษาทำโครงการด้วยตนเอง ทบทวนการเรียนรู้ ข้อผิดพลาดและการแก้ไขปัญหา ปรับปรุง สิ่งที่ยากทำ สิ่งที่ยากเห็น อยากเป็น จะทำให้เชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

“...ควรมีนักศึกษาต้นแบบเป็นตัวกระตุ้น เช่น ผ่านการไหวด แบ่งเป็นชั้นปี หรือทั้งวิทยาลัย มีรางวัลให้นักศึกษาที่ปฏิบัติตามอัตลักษณ์ เชิดชูเกียรติ เพื่อให้รุ่นน้องได้เห็นเป็นแบบอย่าง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7)

2.4 วัฒนธรรมองค์กร

ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า กลวิธีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา มีประเด็นสำคัญคือ การเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรในวิทยาลัย การประชาสัมพันธ์วิทยาลัยให้เป็นที่รู้จัก การสร้างวัฒนธรรมการเคารพให้เกียรติซึ่งกัน

และกัน การเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล ส่งเสริมการเรียนรู้ความต่างทางวัฒนธรรม การสร้างกิจกรรมครอบครัวคุณธรรมให้ยั่งยืนเข้มแข็ง และการปรับปรุงกฎระเบียบนักศึกษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอและผู้นำควรเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้ รวมถึงการประชาสัมพันธ์องค์กรให้เป็นที่รู้จัก และจะทำให้เราเป็นที่รู้จักและมีการช่วยเหลือของนักศึกษาเมื่อฝึกปฏิบัติงาน” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1)

“...คงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดีขององค์กร เคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ระหว่างศิษย์กับอาจารย์ รุ่นพี่กับรุ่นน้อง บุคลากรภายในสถาบันเดียวกันและนอกสถาบัน” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล

3.1 ปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล

ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา มีประเด็นสำคัญ คือ การเข้าร่วมกิจกรรมวิทยาลัยของคนภายนอกมีจำนวนน้อย ขาดโอกาสได้เรียนรู้จากสถานบริการทั้งในและนอกกระทรวงสาธารณสุข วัฒนธรรมการไม่ตรงต่อเวลา นักศึกษาไม่เข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ขาดความร่วมมือและความสนใจ ตลอดจนไม่กล้าแสดงออก กิจกรรมของวิทยาลัยไม่สร้างสรรค์ ไม่น่าสนใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ไม่ค่อยมีโอกาสดูได้เรียนรู้ หรือฝึกภาคปฏิบัติจริง ตามสถานที่ชุมชน โรงพยาบาล หรือจากคณะพยาบาลที่มหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสการเรียนรู้มากขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

“การไม่เข้าใจของนักศึกษา เรื่องอัตลักษณ์ของวิทยาลัยและไม่เปิดใจรับสิ่งที่ วิทยาลัยให้ทำ เพราะเราเพิ่งจบจาก ม.ปลาย ทำให้เราปิดใจเปิดรับมัน” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6)

3.2 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล

ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา มีประเด็นสำคัญ คือ วิทยาลัยควรส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรม/โครงการด้วยตนเอง การจัดชั่วโมงกิจกรรมเดือนละ 1 ครั้ง จัดทำตารางกิจกรรมของวิทยาลัย จัดห้องปฏิบัติการพยาบาลให้เสมือนจริง การจัดบรรยายภาคให้เข้มข้น ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา ส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก และการพูดคุยเพื่อรับฟังความต้องการของนักศึกษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...มีการวางแผนตารางงาน ทำกิจกรรมภายใน เวลา 1 เดือน เพื่อให้บุคลากร นักศึกษา ได้รู้ว่ามีกิจกรรมใดบ้าง ควรให้นักศึกษาไปร่วมงานเทศกาลต่าง ๆ หรือวันสำคัญต่างๆ ในวิทยาลัย ส่วนของห้อง lab (ปฏิบัติการ) ควรจัดเหมือน ward (หอผู้ป่วย)” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

“...น่าจะมีการพูดคุยระหว่างแกนนำอาจารย์และแกนนำนักศึกษา เพราะหนอยากให้อาจารย์รับรู้ว่ามีปัญหาปัจจุบันนักศึกษาต้องการอะไร ควรมีการพูดคุยกันบ้างและอาจารย์จะรู้ว่ามีปัญหาอะไรอยากจะทำอะไร” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความเหมาะสมของกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา พบว่า ทั้ง 15 กลวิธีมีความเหมาะสมต่อการนำไปพัฒนาอัตลักษณ์ ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา โดยควรจำแนกเป็นกลวิธีหลัก 12 กลวิธี กลวิธี สนับสนุน 3 กลวิธี ซึ่งทุกกลวิธีมีความเหมาะสมต่อการนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา พยาบาล โดยมีประเด็นเพิ่มเติมได้แก่ 1) การศึกษาความต้องการของนักศึกษา 2) การสอดแทรกอัตลักษณ์ ในกิจกรรมนักศึกษาโดยการเริ่มจากสโมสรนักศึกษา 3) การเชิญเกียรติ/ประกาศเกียรติคุณให้อาจารย์และ ครูพี่เลี้ยง 4) การเล่าประสบการณ์จากอาจารย์ 5) การมอบหมายให้ศึกษาผู้ป่วยเฉพาะราย (Case Study) โดยใช้เทคนิคตามรอยโรค (Clinical Tracer) 6) การส่งเสริมให้มีความสามารถทางดนตรี และกีฬา 7) การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้โดยนักศึกษา 8) การเป็นที่ปรึกษาอย่างแท้จริง และ 9) เน้นกฎระเบียบ ด้านวิชาการ และการปรับให้เหมาะสมกับยุคสมัย

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ยของกลวิธีทั้ง 43 กลวิธี เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลวิธีย่อยการพัฒนาอัตลักษณ์ของ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.22-3.42 โดยกลวิธีย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์และครูพี่เลี้ยง รองลงมา คือ ส่งเสริม การวิเคราะห์สถานการณ์ขณะฝึกภาคปฏิบัติ และการสร้างวัฒนธรรมการเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่วนกลวิธีย่อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการสนับสนุนงบประมาณเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบ Internet อุปกรณ์กีฬา เครื่องดนตรีอย่างทั่วถึงเพียงพอ และเมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบโดยใช้สถิติที (t-test) โดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยที่ใช้ในแต่ละตัวบ่งชี้กับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\mu \geq 3.50$) ซึ่ง เกณฑ์ดังกล่าวได้มาจากข้อมูลของกลุ่มผู้รู้แจ้งชัด (Known Group) คือ นักศึกษาพยาบาล จำนวน 40 คน แล้วทำการแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Reference) เพื่อตรวจสอบว่ากลวิธี การพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ผลการศึกษาพบว่า กลวิธี ย่อยการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา จำนวน 30 ข้อ จาก 43 ข้อ มีความเป็นไปได้สู่การปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าการทดสอบที (t-test) กลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์
นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา

ที่	กลวิธี	n = 40			
		$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
1	การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือข้อตกลง	3.48	0.81	-.194	.847
2	การสอดแทรกอัตลักษณ์ในรายวิชาและกิจกรรมนอกหลักสูตร	3.88	0.56	4.210	.000
3	การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์โดยวิธีการศึกษาผู้ป่วยเฉพาะราย (Case Study)	3.85	0.66	3.343	.002
4	การสร้างสัมพันธ์ภาพกับหน่วยงานภายนอก	3.88	0.72	3.281	.002
5	การอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนแก่อาจารย์	3.92	0.61	4.367	.000
6	การเป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์และครูพี่เลี้ยง	4.22	0.53	8.644	.000
7	การส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์กันโดยการเข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวคุณธรรมของบุคลากรทุกคน	3.82	0.81	2.528	.016
8	การทำกิจกรรมบริการความรู้สู่ชุมชน	4.08	0.65	5.545	.000
9	ส่งเสริมการวิเคราะห์สถานการณ์ขณะฝึกภาคปฏิบัติ	4.12	0.64	6.100	.000
10	การสนับสนุนงบประมาณเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบ Internet อุปกรณ์กีฬา เครื่องดนตรีอย่างทั่วถึงเพียงพอ	3.42	1.00	-.470	.641
11	การมีระบบฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	3.78	0.80	2.173	.036
12	การลดขั้นตอนการของบประมาณที่ยุ่งยาก	3.55	0.81	.388	.700
13	การประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์ผ่านสื่ออย่างทั่วถึง	3.75	0.77	2.037	.048
14	การจัดห้องฝึกปฏิบัติทักษะการพยาบาลให้เสมือนหอผู้ป่วยจริง	3.88	0.82	2.884	.006
15	การจัดห้องเพื่อการศึกษาด้วยตนเองของนักศึกษา	3.60	0.70	.892	.378
16	จัดสวนหย่อมเพื่อการผ่อนคลาย	3.55	0.84	.374	.711
17	การปรับปรุงแก้ไขสาธารณูปโภคให้เพียงพอ	3.70	0.82	1.537	.132
18	การส่งเสริมการทำกิจกรรมเพื่อผ่อนคลาย	3.65	0.80	1.183	.244
19	กำหนดอัตลักษณ์เป็นวัตถุประสงค์ในรายวิชา	3.92	0.61	4.367	.000

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	กลวิธี	n = 40			
		$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
20	การฝึกวิเคราะห์สถานการณ์ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ	4.10	0.67	5.649	.000
21	การส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม	4.10	0.59	6.426	.000
22	การส่งเสริมให้ฝึกทักษะการพูด	3.90	0.63	4.000	.000
23	การส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และยั่งยืน	3.90	0.63	4.000	.000
24	การเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรในวิทยาลัย	4.05	0.67	5.135	.000
25	การจัดเครื่องมืออุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการพยาบาลให้เพียงพอ	3.82	0.78	2.633	.012
26	การจัดหาสื่อวีดิทัศน์ที่สอดคล้องอัตลักษณ์	3.82	0.67	3.045	.004
27	การจัดบรรยายพิเศษเกี่ยวกับอัตลักษณ์	3.60	0.63	1.000	.323
28	การศึกษาดูงาน และจัดกิจกรรมนอกสถานที่	3.70	0.88	1.433	.160
29	การจัดกิจกรรมพี่สอนน้อง	3.68	0.73	1.516	.137
30	การสนับสนุนให้นักศึกษาจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น	3.80	0.64	2.926	.006
31	การเขียนสะท้อนความรู้สึกระหว่างฝึกภาคปฏิบัติ	3.80	0.68	2.762	.009
32	การเก็บคะแนนเข้าร่วมกิจกรรมของวิทยาลัย	3.65	0.66	1.433	.160
33	การสนับสนุนการดำเนินงานของชมรมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม	3.78	0.57	3.015	.004
34	การมอบเกียรติบัตรให้นักศึกษาที่อัตลักษณ์ของวิทยาลัย	3.80	0.60	3.122	.003
35	การสร้างนักศึกษาต้นแบบด้านอัตลักษณ์	3.85	0.62	3.557	.001
36	การจัดกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ	3.58	0.74	.635	.529
37	การจัดกิจกรรมสอนเสริมโดยนักศึกษา	3.78	0.73	2.372	.023
38	การประชาสัมพันธ์วิทยาลัยให้เป็นที่รู้จัก	3.92	0.65	4.098	.000
39	การสร้างวัฒนธรรมการเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน	4.12	0.75	5.219	.000
40	การเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล	4.02	0.66	5.033	.000
41	การส่งเสริมการเรียนรู้ความต่างทางวัฒนธรรม	4.05	0.50	6.904	.000
42	การสร้างกิจกรรมครอบครัวคุณธรรมให้ยั่งยืนเข้มแข็ง	3.85	0.66	3.343	.002
43	การปรับปรุงกฎระเบียบนักศึกษา	3.62	1.03	.768	.447

อภิปรายผล

อัตลักษณ์เป็นลักษณะเฉพาะทั้งที่อยู่ภายในของบุคคลและที่บุคคลที่แสดงออกมา (Lawler, 2008) สำหรับในสถานศึกษาเป็นบุคลิกลักษณะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามปรัชญา/วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา (The Office for National Education Standards and Quality Assessment, 2011) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ได้ใช้อัตลักษณ์ที่ถูกกำหนดจากสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ว่า “การให้บริการสุขภาพด้วย หัวใจความเป็นมนุษย์” ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ ความเป็นผู้มีจิตบริการ (Service Mind) เป็นผู้มีความคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking) และการบริการโดยให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วม (Participation) (Praboromarajchanok Institute of Health Workforce Development, 2013) จากผลการวิจัย พบว่า กลวิธีการมีส่วนร่วมของนักศึกษา การเป็นแบบอย่างของครู การสนับสนุนเทคโนโลยีและสารสนเทศ เป็นกลวิธีหนึ่งในการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Nawsuwan (2015) พบว่า กลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลเน้นการมีส่วนร่วม การจัดทำแผนปฏิบัติ (Road Map) การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย การเป็นแบบอย่างที่ดี การสนับสนุนให้นักศึกษาทำกิจกรรมด้วยกระบวนการ PDCA ตลอดจนการจัดกิจกรรมครบวงจรเสมือนเช่นเดียวกับ Chartruprachewin (2008) พบว่า การส่งเสริมการเข้าร่วมจัดกิจกรรม การส่งเสริมกระบวนการจัดกิจกรรม การส่งเสริมการนำนวัตกรรมและการเรียนรู้ร่วมกัน จะเป็นกลยุทธ์สำคัญต่อการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ ส่งเสริมการยกย่องเชิดชูเกียรติ การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม รวมไปถึงการพัฒนาการเรียนการสอน เน้นรูปแบบการเรียนการสอนที่ให้นักศึกษาได้เรียนในสภาพการณ์ที่ใกล้เคียงมากที่สุด เน้นการสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่จากการสังเคราะห์ความรู้ การได้ลงมือปฏิบัติจริงตลอดจนสร้างจิตสำนึกและตระหนักให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง (Suwanee, 2015) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Sritalanook (2014) พบว่า การร่วมกิจกรรมของวิทยาลัย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีกิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกทักษะจากบทเรียนตลอดจนการทำโครงการ เป็นวิธีการสอนที่มีผลต่อการพัฒนาการของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 และความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้สถานศึกษาควรมีบทบาทในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นิสิตได้มีสัมพันธภาพกับบุคคลที่มีความสำคัญ จัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดอารมณ์ทางบวกจะช่วยให้ นิสิตเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและยอมรับในบทบาทนั้นๆ (Phannoi, Panawong & Prachanban, 2014) รวมทั้งการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนในชั้นเรียน การฝึกทักษะประสบการณ์ การเป็นต้นแบบที่ดีภายใต้ความต่อเนื่อง มีเกณฑ์และวิธีการวัดประเมินผล ตลอดจนการกำหนดผู้รับผิดชอบ (Sutonglor, Prommool & Wannasiean, 2011)

สำหรับกลวิธีการมอบหมายงานด้วยวิธีการศึกษาผู้ป่วยเฉพาะราย (Case Study) การจัดห้องฝึกปฏิบัติทักษะการพยาบาลให้เหมือนหอผู้ป่วยจริง การเขียนสะท้อนความรู้สึก เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์เป็นอัตลักษณ์ด้านหนึ่งของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา โดยเน้นให้นักศึกษาพยาบาลได้สืบค้นข้อมูลและนำมาวางแผนสู่การปฏิบัติและประเมินอย่างเป็นระบบตามกระบวนการพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของ Netwong & Thirawan (2010) พบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยการให้ผู้เรียนพิจารณา วิเคราะห์ข้อมูล เชื่อมโยงไปสู่การใช้เหตุผลเพื่อแก้ปัญหาและประเมินค่า สู่การวางแผนตัดสินใจที่เหมาะสมตามแนวโน้มสมมติการ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้รูปแบบนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ควรพิจารณานำกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา มี 15 กลวิธี ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของนักศึกษา 2) การจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก 3) การเป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์และครูพี่เลี้ยง 4) การมอบหมายงานวิธีการศึกษาผู้ป่วยเฉพาะราย (Case Study) 5) การสนับสนุน IT อุปกรณ์กีฬา และดนตรี 6) การจัดห้องฝึกปฏิบัติทักษะการพยาบาลให้เหมือนหอผู้ป่วยจริง 7) การจัดสวนหย่อมเพื่อการผ่อนคลาย 8) การทำกิจกรรมเพื่อผ่อนคลาย 9) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ 10) การเขียนสะท้อนความรู้สึก 11) การเชิดชูนักศึกษาต้นแบบ 12) การจัดกิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ 13) การเรียนรู้ความต่างทางวัฒนธรรม 14) การสร้างกิจกรรมครอบครัวคุณธรรมให้ยั่งยืน 15) การปรับปรุงกฎระเบียบนักศึกษาไปประยุกต์ใช้โดยการกำหนดนโยบาย วางแผนกลยุทธ์สู่การบริหารงานตามพันธกิจ การบริหารวิชาการ การพัฒนาวิชาการนักศึกษา การบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรบุคคลเทคโนโลยี การจัดสรรงบประมาณตลอดจนนำกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม และเกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้การมีส่วนร่วมของนักศึกษาพยาบาล

2. ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข โดยเฉพาะกลุ่มกิจการนักศึกษาควรพิจารณานำข้อค้นพบที่ได้จากการจัดกลุ่มสนทนาเพื่อหาความเหมาะสมกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาลมาวางแผนการจัดทำระบบและกลไกการส่งเสริมกิจการนักศึกษาจัดทำแผนพัฒนานักศึกษา ตามบริบทของวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาอัตลักษณ์อย่างยั่งยืน ได้แก่ 1) การศึกษาความต้องการของนักศึกษา 2) การสอดแทรกอัตลักษณ์ในกิจกรรมนักศึกษาโดยการริเริ่มจากสโมสรนักศึกษา 3) การเชิดชูเกียรติ/ประกาศเกียรติคุณให้อาจารย์และครูพี่เลี้ยง 4) การเล่าประสบการณ์จากอาจารย์ 5) การมอบหมายให้ศึกษาผู้ป่วยเฉพาะราย (Case Study) โดยใช้เทคนิคตามรอยโรค (Clinical Tracer) 6) การส่งเสริมให้มีความสามารถทางดนตรี และกีฬา 7) การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้โดย

นักศึกษา 8) การเป็นที่ปรึกษาอย่างแท้จริง และ 9) เน้นกฎระเบียบด้านวิชาการ และการปรับให้เหมาะสมกับยุคสมัย

3. ควรนำกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา ไปใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อเน้นย้ำว่ากลวิธีที่ค้นพบสามารถนำไปพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาลได้จริง ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรเสริมการพัฒนาอัตลักษณ์นักศึกษาพยาบาลอย่างเป็นระบบภายใต้ความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา

References

- Chartruprachewin, C. (2008). *The Developing of Strategies for Promoting The Desirable Moral Student Activities in Government Universities*. (Doctoral's Dissertation). Naresuan University, Phitsanulok. (in Thai)
- Chitty, K. K. & Black, P. B. (2011). *Professional Nursing: Concepts & Challenges*. 6th ed. Missouri: Saunders Elsevier.
- Hoy, K. & Miskel, G. (2013) *Educational Administration*. New York: Donnelly & Sons.
- Lawler, S. (2008). *Identity Sociological Perspectives*. Kundhi: Peplika Press PVT.
- Ministry of Education. (2010). *Education: ASEAN Community Building 2015*. n.p.: n.d.
- Nawsuwan, K. (2015). Indicators Development of Nursing Students's Identities in Nursing Colleges, Ministry of Public Health. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 7(3), 59-73. (in Thai)
- Nawsuwan, K., Chotibun, P. & Singsri, T. (2015). *Identity of Nursing Students in Boromarajonani College of Nursing, Songkhla*. Songkhla: Boromarajonani College of Nursing, Songkhla.
- Netwong, T. & Thirawan, R. (2010). The Ansltytical Thinking Skill Development with the Use of the Instruction Process Emphasizing Group-Based Learning Process Based on the Yonisomana- sikara Approach for Student in the Information Technology Program of Suan Dusit Rajabhat University. *SDU Research Journal Humanities and Social Sciences*, 6(1), 21-31. (in Thai)
- Phannoi, D., Panawong, C. & Prachanban, P. (2014). A Causal Model Influencing Identities of Naresuan University Students. *Social Sciences Research and Academic Journal*, 9(26), 123-135. (in Thai)

- Praboromarajchanok Institute of Health Workforce Development. (2513). *Collection of Academic Performance in Humanized Service Mind*. Nontaburi: Ministry of Public Health. (in Thai)
- Rojanavichein, W., Rojanavichein, S., Pavarajarn, J. & Pienratpimol, P. (2003). Identity of Suan Dusit Rajabhat University. *SDU Research Journal Humanities and Social Sciences*, 2(1), 35-46. (in Thai)
- Sritalanook, W. (2014). Teaching Methods Affecting Student Developments according to the Thai Qualifications Framework for Higher Education (2009) and Their Readiness for ASEAN Community. *Journal of Education, Mahasarakham University*, 9(2), 108-122. (in Thai)
- Sutonglor, S., Prommool, P. & Wannasiean, D. (2011). A Student Development Model According to the Identity of Suan Dusit Rajabhat University. *SDU Research Journal Humanities and Social Sciences*, 7(1), 23-32. (in Thai)
- The Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization). (2011). Manual for the Third Round of External Quality Assessment (B.E.2554-2558). 2nd ed. Samutprakan: Offset Plus. (in Thai)
- Wongrattana, C. (2010). *Using Statistical Techniques for Research*. 12th ed. Nontaburi: Taineramitkit Interprogressive. (in Thai)

คณะผู้เขียน

ดร.กิตติพร เนาว์สุวรรณ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา
64 ถนนรามวิถี อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
e-mail: jock2267@gmail.com

นางปฐมมาศ ไชติบัณ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา
64 ถนนรามวิถี อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
e-mail: patcho800@gmail.com

นางสาวธิดารัตน์ สิงห์ศรี

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา
64 ถนนรามวิถี อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000
e-mail: thidaratpeaw@gmail.com

